

การปกครองท้องถิ่น

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

LIVE LOCAL
❤️ LOCAL

 ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ....

การปกครองท้องถิ่น

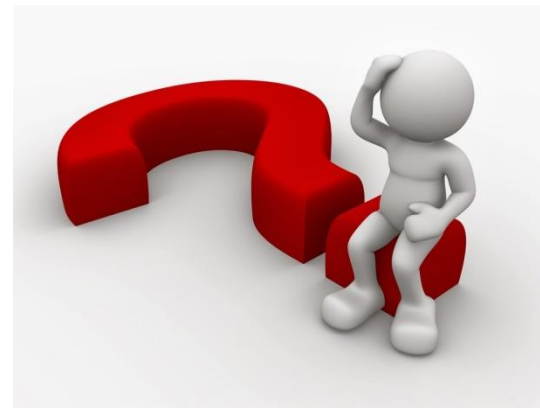

การปกครองส่วนท้องถิ่น คือ หน่วยงานปกครองที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดรูปแบบหนึ่ง โดยปกติการปกครองส่วนท้องถิ่นจะเปิดโอกาสให้ประชาชนในเขตท้องถิ่นนั้น ๆ เลือกตั้งผู้แทนของตนเข้าไปทำหน้าที่เป็นผู้บริหารท้องถิ่น หรือเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่น เพื่อเลือกผู้บริหารท้องถิ่นอีกทีหนึ่ง (เรียกว่าการเลือกตั้งโดยตรงหรือโดยอ้อมตามลำดับ) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีอำนาจอิสระ (autonomy) ในการบริหารจากรัฐได้ในระดับหนึ่งตามขอบเขตที่กฎหมายกำหนด

การปกครองส่วนท้องถิ่น เริ่มบัญญัติในรัฐธรรมนูญ ตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๑ โดยในครั้งนั้นบัญญัติไว้ในส่วนของแนวนโยบายแห่งรัฐว่า “มาตรา ๗๐ รัฐพึงส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และ สนับสนุนให้ท้องถิ่นสามารถดำเนินกิจการตามอำนาจหน้าที่ ได้เป็นผลดี ” และต่อมาในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๗ จึงได้บัญญัติไว้เป็นหมวด ๆ หนึ่ง ได้แก่ หมวด ๙ การปกครองท้องถิ่น โดยมีทั้งหมด ๔ มาตรา ซึ่งกล่าวถึง การจัดระเบียบการปกครองส่วนท้องถิ่น การ จัดตั้งซึ่งต้องเป็นไปตามกฎหมาย สภาท้องถิ่นและหัวหน้า ฝ่ายบริหารท้องถิ่นหรือคณะผู้บริหารท้องถิ่น และการ เลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและหัวหน้าฝ่ายบริหารท้องถิ่น หรือคณะผู้บริหารท้องถิ่น

ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ ก็ยังได้บัญญัติเรื่องการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ใน ส่วนของแนวนโยบายแห่งรัฐ ที่ว่า **“รัฐพึงส่งเสริมท้องถิ่นให้มีสิทธิปกครองตนเองได้ตามที่กฎหมายบัญญัติ”** และการปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีสาระสำคัญเช่นเดียวกับที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๗ ซึ่งคงบัญญัติในทำนองเดียวกันจนกระทั่งถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔

ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้มีการปรับปรุงบทบัญญัติเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น โดยกำหนดสาระสำคัญไว้ ดังนี้

๑. ความเป็นอิสระตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น
๒. การจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการกำกับดูแล
๓. ความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย การปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ
๔. การกระจายอำนาจเพิ่มขึ้นให้แก่ท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง
๕. การได้มาซึ่งสมาชิกสภาท้องถิ่น และคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น
๖. การบริหารงานบุคคลของข้าราชการและพนักงานส่วนท้องถิ่น
๗. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๕๐ ยังคงไว้ซึ่งหลักการ
ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐
โดยเพิ่มเติมบางเรื่อง

๑. การกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องทำเท่าที่จำเป็น และเหมาะสมกับรูปแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
๒. ให้มีกฎหมายรายได้ท้องถิ่น เพื่อกำหนดอำนาจหน้าที่ในการ จัดเก็บภาษีและรายได้อื่น ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
๓. การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องโปร่งใส เปิดเผยและรายงานให้ประชาชนได้ทราบ
๔. การบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องมี องค์กรพิทักษ์ระบบ คุณธรรม

แต่ตั้งแต่รัฐธรรมนูญ 2540 จนกระทั่งรัฐธรรมนูญ 2550 เรื่อยมาจน
ปัจจุบัน ด้วยการกำหนดรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นไว้
ในรัฐธรรมนูญ กลับทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติหลายประการ และเมื่อ
ต้องการแก้ไขเพื่อหาทางออกก็ไม่อาจกระทำได้เพราะติดอยู่ที่เรื่องนั้น ๆ
บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เช่น การกระจายอำนาจ การจัดสรรรายได้และ
ภาษี การบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น เป็นต้น หรือเพราะรัฐธรรมนูญ
บัญญัติไว้เคร่งครัดเกินไปไม่อาจดำเนินการเป็นประการอื่นเพื่อแก้ไข
ปัญหาที่เกิดขึ้นได้

PROBLEM

ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับที่
คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจัดทำขึ้นจึงปรับปรุง
บทบัญญัติที่เกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยยังคง
หลักการและสาระสำคัญที่มีอยู่เดิม แต่ไม่บัญญัติไว้ใน
ลักษณะที่ตายตัวจนเกิดปัญหาดังเช่นที่ผ่านมา

สาระสำคัญเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น

หลักการ

ร่างรัฐธรรมนูญนี้ได้บัญญัติเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นไว้ทั้งในหมวด
แนวนโยบายแห่งรัฐ และหมวดว่าด้วยการปกครองท้องถิ่นเป็นการเฉพาะ
เช่นเดียวกับรัฐธรรมนูญฉบับที่ผ่าน ๆ มา

สาระสำคัญเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น

๑. ภายใต้ความเป็นประเทศไทยที่เป็นราชอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียว รัฐจัดให้มีการจัดการปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเอง**ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น**

เพื่อเป็นการให้โอกาสและส่งเสริมความสามารถของประชาชนและชุมชนท้องถิ่นในการปกครองตนเองอันเป็นรากฐานของการปกครองในระบอบ

ประชาธิปไตย และเป็นการมอบความรับผิดชอบและอำนาจหน้าที่ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนท้องถิ่น ตามวิธีการและรูปแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กฎหมายบัญญัติ

สาระสำคัญเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น

๒. การจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบใดให้คำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในแต่ละท้องถิ่น

นอกจากการกำหนดให้รัฐจัดให้มีการจัดการปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความเหมาะสมแต่ละท้องถิ่น การจะจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบใด จะเป็นเทศบาล อบต. หรือรูปแบบพิเศษ ต้องเป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นนั้นเป็นหลัก อย่างไรก็ตาม การจะทำให้การปกครองท้องถิ่นรูปแบบที่ต้องการนั้นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รัฐธรรมนูญนี้ ให้ต้องคำนึงถึงความสามารถในการปกครองตนเองในด้านรายได้ จำนวนและความหนาแน่นของประชากรและพื้นที่ที่ต้องรับผิดชอบ ประกอบกันด้วย

สาระสำคัญเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น

๓. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแลและ**จัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะ**เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็น**หน่วยงานหลัก**ในท้องถิ่นในการจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะในท้องถิ่น โดยการดำเนินการนั้นต้องมุ่งให้ประชาชนในท้องถิ่นได้รับประโยชน์ ทั้งภารกิจพื้นฐาน ได้แก่ การสาธารณสุข การสาธาณูปโภค เป็นต้น และภารกิจที่มีกฎหมายกำหนดหรือได้รับมอบหมาย โดยเฉพาะภารกิจสำคัญของประเทศที่มุ่งดูแลในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ โดยการดำเนินการดังกล่าว ต้องมีการพัฒนาอย่างยั่งยืน

สาระสำคัญเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น

๔. รัฐต้องดำเนินการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้ของตนเองให้สามารถดำเนินการได้อย่างเพียงพอ

รัฐธรรมนูญนี้ยังคงหลักการในเรื่องการดำเนินการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้ของตนเองที่จะสามารถจัดบริการสาธารณะในหน้าที่ของตนอย่างเพียงพอ ในระหว่างที่ยังไม่อาจดำเนินการได้รัฐจะต้องจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามควรแก่กรณี โดยรัฐจะคำนึงถึงหลักความสามารถในการหารายได้ หลักการพึ่งพาตนเอง หลักความเป็นอิสระทางการคลังและหลักความเสมอภาคทางการคลังเช่นเดียวกับที่เคยได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ และ ๒๕๕๐

การจัดทำบริการสาธารณะ

การจัดทำบริการสาธารณะใดที่สมควรให้เป็นหน้าที่โดยเฉพาะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบใด จะต้องมีการกำหนดให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น และต้องสอดคล้องกับรายได้ของท้องถิ่น เพื่อมิให้เกิดความซ้ำซ้อนในการจัดทำบริการสาธารณะนั้น ๆ และเพื่อประโยชน์ในการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ

ยังคงให้มีกฎหมายซึ่งบัญญัติถึงกลไกและขั้นตอนในการกระจายอำนาจของส่วนราชการให้แก่ท้องถิ่น โดยรายละเอียดให้เป็นไปตามที่กฎหมายนั้น จะกำหนดเพื่อมิให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติที่เมื่อเกิดปัญหาแล้วไม่อาจดำเนินการประการอื่นได้ เพราะรัฐธรรมนูญบัญญัติไว้อย่างเคร่งครัด

การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มีอิสระในการ
บริหาร การจัดทำ
บริการสาธารณะ
การส่งเสริมและ
สนับสนุน การ
จัดการศึกษา
การเงินและการ
คลัง

การกำกับดูแลต้อง
ทำเพียงเท่าที่จำเป็น
เพื่อการคุ้มครอง
ประโยชน์ของ
ประชาชนในท้องถิ่น
หรือประโยชน์ของ
ประเทศเป็น
ส่วนรวม

มีระบบการป้องกันการ
ทุจริต และการ
ใช้จ่ายเงินอย่างมี
ประสิทธิภาพ การ
ขัดกันแห่งผลประโยชน์
และการป้องกันการ
ก้าวท้าวการปฏิบัติ
หน้าที่ของข้าราชการ
ส่วนท้องถิ่น

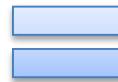

การบริหารงานบุคคลท้องถิ่น

การบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

- ต้องใช้ระบบคุณธรรมและต้องคำนึงถึงความเหมาะสมและความจำเป็นของแต่ละท้องถิ่น และแต่ละรูปแบบ
- จัดให้มีมาตรฐานที่สอดคล้องกัน เพื่อให้สามารถพัฒนาร่วมกันหรือการสับเปลี่ยนบุคลากรระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยกันได้

ปรับปรุงจากรัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ และรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ โดยไม่นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการแต่งตั้งโยกย้าย พนักงานและลูกจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่ง รวมทั้งคณะกรรมการข้าราชการส่วนท้องถิ่นไว้ แต่ให้ไปกำหนดไว้ในกฎหมายต่อไป เพื่อมิให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติเหมือนที่ผ่านมา

การได้มาซึ่งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น

องค์ปกครองส่วน ท้องถิ่นปกติทั่วไป

- สมาชิกสภาท้องถิ่น
ต้องมาจากการเลือกตั้ง
- ผู้บริหารท้องถิ่นให้มา
จากการเลือกตั้งหรือมา
จากความเห็นชอบของ
สภาท้องถิ่น

องค์ปกครองส่วน ท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ

- สมาชิกสภาท้องถิ่น
ต้องมาจากการเลือกตั้ง
- ผู้บริหารท้องถิ่นจะให้
มาโดยวิธีอื่นก็ได้ แต่
ต้องคำนึงถึงการมีส่วน
ร่วมของประชาชนด้วย

การมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีระบบการดำเนินการที่โปร่งใส
เปิดเผยข้อมูล และจัดให้**ประชาชนมีส่วนร่วม**ในการบริหารงานและ
การกำกับดูแลเท่าที่จำเป็น เพื่อให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล รวมทั้ง
ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิเข้าชื่อ
เพื่อเสนอข้อบัญญัติหรือเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหาร
ท้องถิ่นได้

**ประชาชน
ต้องมีส่วนร่วม**

บทบัญญัติอื่นที่เกี่ยวข้อง

อนุรักษ์ ฟื้นฟู หรือส่งเสริมภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม
และจารีตประเพณีอันดีงามทั้งของท้องถิ่นและของชาติ

จัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม
และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน

รัฐพึงพัฒนาระบบการบริหารราชการแผ่นดินทั้งราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค **ส่วนท้องถิ่น** และงานของรัฐอย่างอื่น ให้เป็นไปตาม หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยหน่วยงานของรัฐต้องร่วมมือ และช่วยเหลือกันในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดิน การจัดหาบริการสาธารณะ และการใช้จ่ายเงินงบประมาณมี ประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน รวมตลอดทั้ง พัฒนาเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีทัศนคติเป็นผู้ ให้บริการประชาชนให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว ไม่เลือกปฏิบัติ และ ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวนโยบายแห่งรัฐ

